

Turisme regeneratiu

Aquest prototip busca promoure el turisme regeneratiu que incideix en la part inicial i final de la cadena de valor dels serveis ecosistèmics on s'hi concerten les activitats productives i la restauració del territori. Aquesta oportunitat per a l'economia local es basa, per una banda, en la transformació d'oficis tradicionals del sector primari a partir del reconeixement i explotació turística de les seves externalitats positives envers la natura i, per l'altra banda, en la creació de nova activitat econòmica associada a la explotació turística dels serveis ecosistèmics culturals generats per la conservació i restauració dels espais naturals d'alt valor del territori. El turisme regeneratiu té alt potencial de mantenir i crear noves demandes laborals al territori sobretot en àmbits rurals, fet que és fonamental per evitar-ne el despoblament i influeix en la transformació vers un model de turisme amb una notable incidència ambiental directe positiva.

El model de turisme convencional, caracteritzat sovint per la massificació de zones concretes o el consum de recursos de manera poc responsable, comporta una sèrie d'impactes i pressions sobre l'entorn i en les comunitats que hi habiten. Exemples són l'erosió del sòl o la contaminació de l'aigua o boscos, que poden provocar la pèrdua de l'hàbitat de nombroses espècies animals, així com afectar a la contribució de serveis ecosistèmics que aporten a la societat.

Es fa palès, doncs, la necessitat d'avançar cap a un model turístic més conscient i responsable. El turisme regeneratiu va un pas més enllà, contribuint fins i tot a **revertir aquells impactes provocats amb anterioritat**. Aquesta pràctica, doncs, té com a objectiu no només permetre gaudir d'experiències als visitants, sinó també fer-los conscients del seu potencial impacte negatiu en l'entorn i tractar de millorar l'estat de l'entorn que es visita.

Exemples d'aquest nou model turístic són la col·laboració en projectes locals, la neteja o restauració d'espais d'interès degradats o el consum responsable de béns i serveis locals o de proximitat, entre d'altres. Per aquest motiu el turisme regeneratiu que incideix en la part inicial i final de la cadena de valor dels serveis ecosistèmics on s'hi concerten les activitats productives i la restauració del territori respectivament i inclús de forma secundària pot incidir en les activitats intermèdies de la cadena de valor relacionades amb el seguiment, monitoreig i protecció del territori.

Tenint en compte el gran potencial turístic de Catalunya en general i de Barcelona en particular (15% i 12% del PIB, respectivament), la província de Barcelona esdevé un bon escenari per a la implementació d'aquest tipus de turisme més responsable, amb la possibilitat de creació de noves oportunitats o la transformació d'aquelles activitats de turisme convencional vigents.

La dinamització econòmica del turisme regeneratiu es pot executar des de les estructures dels serveis locals, serveis supramunicipals dels consells comarcals o mancomunitats, a través de consorcis o agències temàtiques o bé a partir de societats mercantils municipals o entitats públiques empresarials en funció de les necessitats estratègiques, juridiconormatives o de flexibilitat que en cada cas s'identifiquin pel territori en qüestió.

La incidència en les activitats associades al turisme regeneratiu tenen potencial de generació d'activitat econòmica nova i manteniment de l'existent, però sobretot, es pot associar a una gran incidència en l'activitat laboral. Aquest benefici en el mercat de treball es genera via manteniment d'oficis tradicionals a partir del reconeixement i explotació de les seves externalitats positives i via la creació de nova demanda laboral associada tant a la explotació turística de les activitats tradicionals vinculades al territori, com a de les activitats de conservació i restauració dels espais naturals d'alt valor del territori.

Com a **activitat bàsica inicial**, aquest dispositiu de promoció econòmica proposa **identificar punts crítics o zones del territori amb necessitats de conservació i restauració així com activitats productives relacionades amb la bioeconomia del territori i amb un pes important en l'ocupació local que alhora**

tinguin un marcat potencial de preservar o potenciar els serveis ecosistèmics. Amb aquesta intervenció inicial bàsica basada en la generació d'informació, la estructura de promoció econòmica executora del prototip obté un anàlisi del potencial del turisme regeneratiu del territori que identifica:

- 1- Àrees naturals d'alt interès la conservació i restauració de les quals no només té un impacte ambiental directe sinó que té potencial per generar atractiu turístic, mobilitzar aquest atractiu en activitats basades en el turisme respectuós i amb impacte positiu sobre els ecosistemes i maximitzar i rendibilitzar els serveis ecosistèmics culturals com són els educatius, estètics, espirituals o els recreatius.
- 2- Activitats productives tradicionals que al mateix temps que tenen un gran pes en l'ocupació local i generen externalitats positives envers la natura (manteniment del mosaic agroforestal, prevenció d'incendis, control de poblacions, malalties crítiques de sanitat animal, plagues, risc d'inundació, etc.) tenen potencial per generar atractiu turístic. Cal identificar també que aquest nou atractiu turístic es pot mobilitzar a partir d'activitats respectuoses i amb impacte positiu sobre els ecosistemes i amb incidència sobre el consum local i circular. Aquestes activitats han de permetre maximitzar i rendibilitzar el serveis ecosistèmics culturals com són els educatius, estètics, espirituals o els recreatius i de forma secundària els serveis ecosistèmics d'aprovisionament com l'agricultura sostenible, la pesca i l'aqüicultura o la gestió forestal sostenible.

En una **fase posterior** i en base als resultats obtinguts de les activitats inicials bàsiques aquest prototip de promoció econòmica del turisme regeneratiu proposa una **intervenció més directe basada en la destinar recursos econòmics, tècnics, humans** a la promoció del turisme regeneratiu amb més potencial identificat. Aquests recursos, per tant, es centraran en la **inversió en projectes de conservació i restauració dels ecosistemes** identificats habilitant la infraestructura física necessària (p.e. restauració i manteniment de camins, construcció de punt de guaita o torres d'observació d'ocells, delimitació i senyalització dels espais, panells informatius i de divulgació, aparcaments, etc.), altres actuacions físiques (p.e. retirada d'elements artificials del riu per recuperar la connectivitat vertical) o serveis associats a la visita de l'espai (p.e. centres d'informació, serveis de gestió de residus, guies turístics especialitzats, lloguer de material, transport comunitari adequat, etc.) però garantint la inversió necessària en actuacions pròpies de conservació i restauració, incloent el seguiment del bon estat de conservació, que permetin la explotació sostenible a llarg termini del capital natural de la zona i un impacte positiu real en comparació amb l'escenari tendencial passat.

En aquest fase també es proposa realitzar **intervenció directe basada en el suport a la creació, transformació i el creixement d'empreses i oficis relacionats amb el turisme regeneratiu.** Aquesta activitat inclouria assessorament tècnic per al desenvolupament de noves iniciatives, la innovació i el desenvolupament del sector primari tradicional existent per tal que es pugui transformar i afegir el valor turístic de la seva activitat en el seu model de negoci (p.e. visites a explotacions tradicionals com la ramaderia, l'agricultura ecològica, la pesca marítima, venda directe de productes, etc.) Aquesta tasca també podria incloure la creació de viviers d'empreses dedicades al turisme regeneratiu ja sigui noves empreses centrades en la explotació respectuosa dels serveis ecosistèmics culturals aportats per les zones restaurades o noves empreses de la bioeconomia on l'explotació turística conformi una part essencial de la seva cadena de valor.

Els recursos humans requerits exigiran en la majoria dels casos equips multidisciplinaris i la col·laboració estreta de les àrees pròpies del organisme impulsor i altres implicats de turisme i medi ambient entre d'altres. Addicionalment, la infraestructura necessària dissenyada per la explotació turística dels espais restaurats pot requerir perfils específics pel manteniment que s'hagin d'obtenir fora dels recursos humans propis.

La incidència ambiental del prototip de promoció econòmica del turisme regeneratiu es considera que té un impacte ambiental indirecte reduït, únicament basat en la sensibilització dels usuaris potencials i de la població local però té un **alt potencial d'incidència directe en beneficis ambientals** derivats de la conservació i restauració d'espais d'interès o el manteniment d'activitats productives amb contribució positiva envers la natura.

Aquesta fase posterior es proposa que pugui anar acompanyada **d'actuacions d'incidència indirecte** sobre el turisme regeneratiu basada en generar un **entorn cultural favorable** enfocat principalment a la població resident i que pot consistir en la celebració de xerrades i jornades informatives per a empreses del sector turístic local, presentació i difusió als mitjans de casos d'èxit o en la informació i sensibilització envers el turisme regeneratiu, per a la ciutadania i el sector empresarial.

Ahora es proposa que les estructures executores que es proposin desenvolupar aquest prototip de promoció econòmica incloguin **activitats complementaries de promoció indirecta** del turisme regeneratiu. En aquest sentit, poden consistir en **adequar l'oferta formativa** a les demandes identificades al mercat laboral, és a dir identificar d'aspectes rellevants i innovadors relatius al turisme regeneratiu (agroturisme, neteja d'espais naturals, cura d'animals de ramaderia o animals salvatges rescatats...) per al desenvolupament del sector i incloure aquets aspectes en la oferta formativa. També poden consistir en **promoure un entorn legal favorable** en base a la millora de l'aplicació normativa del lloguer vocacional centrada en la difusió i simplificació de la planificació i normativa vigent.

Aquest prototip té potencial, especialment, en els **àmbits rurals** amb presència de turisme convencional o propers a aquestes zones i amb presència d'activitats agroforestals o altres del sector primari, consolidades o amb potencial interès turístic. També té potencial en aquells àmbits rurals amb espais naturals degradats, espais naturals d'interès o que concentrin població dedicada al sector primari aturada o en actiu. El potencial d'aquest prototip, tot i tenir un impacte menor que en els àmbits rurals, també existeix en els àmbits urbans de costa, en activitats basades en un turisme de costa respectuós i d'impacte positiu amb l'ecosistema litoral, així com en activitats recreatives o esportives marítimes respectuoses o l'ofici de la pesca tradicional i sostenible com a reclam turístic.